

dobro, da bi se tudi v tem pomagalo. Ali bi ne bilo pametno, ako bi vse pesmi, ktere so za učence pripravne, skupaj se zbrale, in natisnile? Taka knjiga bi bila menda tudi za šolske darila pripravna. Pa tudi bi dobila marsikterega prijatla, kteri bi jo radoštno sprejel. *)

Govekar.

Jeklene peresa niso pripravne za pisanje v ljudski šoli.

Jeklene peresa so sedaj gosje zeló spodrinile, ali pa v prid lepega pisanja, nočem tukaj razsojevati, dasiravno mislim, da odkar so jeklene peresa, sploh zginuje lepo pisanje, in da naj z jeklenimi peresi le tisti pišejo, kteri si ne znajo ali pa ne utegnejo gosjih pripravljati.

Imam pa pred očmi le ljudsko šolo in oziraje na-njo hočemo prevdariti, kaj boljše kaže, ali z jeklenimi peresi pisati, ali pri gosjih ostati.

Otroci ljudske šole so v obče bolj ubožni; kadar jim svetujemo, da bi kupovali šolske orodja, je tudi treba nekoliko gledati na to, kar njihovim staršem manj stroškov prizadeva. Jeklene peresa so res zeló po ceni, in še skoraj cenejše, kakor gosje, ali koliko časa pa so dobre? Ali znajo tudi otroci ž njimi prav ravnati? koliko pa je jeklenih peres v resnici dobrih? Za jeklene peresa mora biti tinta napravljena brez kisa ali jesiha, kajti kislina pero ujeda. Kdor hoče jeklene peresa vsaj nekoliko časa dobre ohraniti, naj jih obrisuje s cunjico namočeno s terpentinovim oljem; pripravljeno mora imeti tudi posodico s šreteljni (Schrott), v katero kterikrat pero žokne, ako je preojstro in popir reže, da se zopet potumpi. Ali se pa to more storiti pri otrocih?

Kako pa otroci ravnaajo s peresi? Naj poprej pero slabo obrisejo — tinta je že tako s kisom napravljena, — čez kake dva dni že s peresom popir režejo, peresa se jim ne morajo popraviti — sicer bi bilo še več sitnosti kakor pri navadnih — tedaj ž njimi popir tergajo, če ne morejo slabo pero zavreči. Nektere jeklene peresa so zares dosti elastične, ali takih dragih peres si otroci po ljudskih šolah ne bodo omišljevali.

*) Tudi mi smo že davno tako mislili. Ako nam Bog da srečo in zdravje, bomo se kmali tudi tega dela lotili.

Če pa otrok po popirju sterže, namesto da bi pisal, ali bo kdaj pravilno znal pisati? in ali bodo ubogi starši svojim otrokom kupovali vsaki drugi dan nove peresa?

Otroci po ljudskih šolah v ožjem pomenu tudi ne morejo posebno lahke roke za pisavo imeti, ker jih starši zgodaj k delu priganjajo; v ljudski šoli sploh se ne more veliko pisati, tudi doma ne pišejo otroci ravno veliko, — tedaj jim ruja pero pokvari, akoravno je kdo še precej dobro imel. Zavoljo tega pa, da otrokom ni treba peres obrezovati, vendar učitelj ne sme jeklenih peres priporočevati in jih otrokom dajati. Peresa se morajo otrokom pred šolo ali pa po šoli pripraviti. Po ljudskih šolah se učitelj temu opravilu ne sme nikakor odtegovati, ker tukaj je učitelj otrokom z eno besedo — vse.

Prepričal sem se pa tudi, da otroci pisaje z jeklenimi peresi delajo čerke, pri katerih so tanke čerte (*Haarstriche*) vse napčno napravljene; spis je res lepo enoličen, ali lepi spis ni le ta, kjer so čerte čiste, ojstro izpeljane, ampak večidel v neposiljenih lepo izpeljanih oblikah, ktere se vendar zadosti razločujejo. Nobenemu učeniku bi ne svetoval začetnikom jeklenih peres v roke dajati. Le učenci, ki čerkine oblike znajo urno izpeljati in pero dobro sukati, bi smeli z jeklenimi peresi pisati, pa še za té je bolje, če pišejo z gosjimi.

Jeklene peresa rabijo posebno po pisarnicah, kjer gospodje veliko pišejo, pa ne utegnejo peres popravljati. Spis postane bolj enoličen; politura pa, ktera se v tinti razkroji, naredi, da čez malo let spis postane tako rujav, da se komaj bere in se pisma z gosjimi peresi pisane pred kakimi 40. ali 30. leti ložeje beró, kakor pisma pred 10. leti pisane z jeklenimi peresi. Se vé, da se tukaj brez zamude piše; ako je eno pero odpovedalo, vzame se hitro drugo in to je pred storjeno, kakor pa, da bi se pero popravljalo. Tako se piše zložno dni, mesce in leta, rokopis pa tudi zložno pa prav gotovo postaja brez vse lepote enak suhemu drevju brez listja in berstja; na stare dni pa, ker roka ni več tako stanovitna, zverže se pa v takšne čečkarije brez vse podobe, da jo je komaj mogoče brati. Takšen rokopis pa vendar ne velja za pisma, ktere se morajo več let shranovati; in ravno zato pa tudi v nekatere vrade ne pripuščajo jeklenih peres.

Kdor hoče kaj več od tega zvediti naj bere: *Drescher — Gebrauch der Stahlfeder — Leipzig. — Verlag der Ernst'schen*

Buchhandlung. — Tam se najdejo tudi recepti, kako se naprav-
lja tinta brez kisa i. t. d. *)

M. — K.

Opominek za učitelja mesca malega serpana.

Učitelj naj misli, da ima mlada duša dobro vnetilo, v kte-
ro naj vedno kreše svitile iskre lepih nauk. — Kdor pa dru-
ge uči, se pa tudi sam mora veliko učiti. — Poglej večkrat po
šoli, če so učenci čedno umiti, počesani in napravljeni. — Ne-
deljskim in vsem večjim učencem priporočaj, da naj radi bere-
jo dobre knjige in časopise; povej jim tudi, ktere in kako naj
jih berejo. Kaj pomaga, če so se učenci v šoli lepo brati nau-
čili, če pa potem, ko šolo zapusté, ne berejo drugega kakor
komaj včasih kake molitvine bukvice! — Ta mesec se prične
žetev in ajdova in repna setev. Druge dela v tem mesecu so
še: lan puliti, rafnjati in razgrinjati, krompir, koruzo, fižol
osipati i. t. d. Za živinske pašnike so zdaj planine naj boljše.
Ta mesec se spravljajo tudi semena vertnih zelenjad. Čebele
vozijo na ajdovo pašo.

Kaj je pravo?

Dopis iz Kranja v 12. listu „Tovarša“ mi skazuje nezasluženo
čast, da moje popisovanje orgelskih stavb v 10. listu tega časnika s
kritičnimi škarjami nekako obrezuje, in sementertje tudi po malem v ko-
žo zbada. Bral sem: „ta dopisnik med mnogimi naštetimi boljšimi
orglami veliko naj boljših orgel izpušča“. V poterjenje te
izreke imenuje g. kritikar orgle v farni cerkvi v Kranju in orgle v Lo-
gu pri Ipavi. G. kritikar! ali so te dvoje orgle „naj boljše“ na
Kranjskem? Perve slove le po svoji lepi zvananji podobi, ki je pa
delo podobarjevo. Naš domorodni samouk Roje, ktereга, kolikor mu
gre, tudi jaz v časti imam, teh orgel ni čisto iz novega naredil, te-
muč je porabil kolikor toliko iz starih orgel, in nikoli nisem še sli-
šal, da bi bile te „naj boljše“ orgle na Kranjskem. Tudi nikjer ni-
sem z nobeno besedico namena razodel, da mislim od vsakih or-
gel govoriti, dasiravno mi jih je mnogo znanih, gotovo več, kakor g.
kritikar veljati pustí z besedami: „on okoliščine in orgle na Kranjskem
le slabo pozna“. Kdor moje spise o godbini povestnici pazljivo bere,
bo umel, da sem tukaj le memo grede domačih stavb omenil. Ravno

*) Vse pozvedujmo in poskušajmo; rabimo pa to, kar je bolje!